

ЈП „Србијашуме“ Београд

**ГОДИШЊИ ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА РИБАРСКИМ ПОДРУЧЈЕМ
“СИЂЕВАЧКА КЛИСУРА” ЗА 2025. ГОДИНУ**

Стручно лице
Ивана Станковић

дипл.инж.пољ.за сточарство, спец.за ловну привреду

Београд, 2024. године

Правни основ

На основу чл. 17. Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда (*Службени гласник РС*“ бр. 128/14 и 95/18 – др. закон), корисник доноси Годишњи програм управљања рибарским подручјем „Сићевачка клисура“ за 2025. годину.

Чланом 19. Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег (*Службени гласник РС*“ бр. 128/14 и 95/18 – др. закон) предвиђено је да Годишњи програм управљања рибарским подручјем садржи:

- 1. процену биомасе и риболовног притиска на рибљи фонд на основу годишњих статистичких показатеља улова риболоваца и рибара;**
- 2. дозвољени годишњи и дневни излов рибе по врстама;**
- 3. динамику порибљавања рибарског подручја по врстама и количини риба, времену и месту порибљавања, као и потребна новчана средства;**
- 4. мере и начин заштите и одрживог коришћења рибљег фонда;**
- 5. програм едукације рекреативних риболоваца.**

Годишњи програм управљања рибарским подручјем „Сићевачка клисура“ за 2025. годину доноси се према наведеним поглављима, а на основу Програма управљања рибарским подручјем „Сићевачка клисура“ за период 2023-2032. године (Сагласност Министарства заштите животне средине, број 324-07-221/2021-04 од 9. фебруара 2022. године).

1. ПРОЦЕНА БИОМАСЕ И РИБОЛОВНОГ ПРИТИСКА НА РИБЉИ ФОНД НА ОСНОВУ ГОДИШЊИХ СТАТИСТИЧКИХ ПОКАЗАТЕЉА УЛОВА РИБОЛОВАЦА

Састав рибљег фонд

Парк природе „Сићевачка клисура“ као подручје изузетне биолошке разноврсности и станиште великог броја ендемичних, ендемореликтних, реликтних и ретких врста биљака и животиња стављен је под заштиту као природно добро од великог значаја и сврстано је у II категорију заштите.

На подручју Парка природе "Сићевачка клисура" установљен је режим заштите III степена на већем делу подручја, површине од 6.555 ха и режим заштите II степена на локалитетима Градиштанског кањона и Вис-Кусаче укупне површине 1.191 ха.

Основни водоток Парка је доњи део средњег тока Нишаве у дужини од око 15 км.

Границе Парка природе “Сићевачка клисура” уједно представљају и границе рибарског подручја “Сићевачка клисура” односно обухватају део средњег тока реке Нишаве у дужини од око 15 км. Рибарско подручје „Сићевачка клисура“ се користи за рекреативни риболов.

Састав рибљег фонда на рибарском подручју „Сићевачка клисура“ процењиван је на основу експерименталног излова током летњег периода и током децембра 2012. године, као и током спроведеног мониторинга. У табели 1. приказан је квалитативан и квантитативан (број уловљених примерака сваке врсте у узорку) састав заједнице риба на подручју Парка природе „Сићевачка клисура“.

Табела 1. Квалитативан и квантитативан (број уловљених примерака сваке врсте у узорку) састав заједнице риба на подручју Парка природе „Сићевачка клисура“ у протеклом периоду и током истраживања

Врста рибе/година	Децембар 2012.	Септембар 2016.	Октобар 2019.
македонска пастрмка (<i>Salmo macedonicus</i>)	3	6	.*
плиска, двопруга уклија (<i>Alburnoides bipunctatus</i>)	25	12	6
речна мрена (<i>Barbus barbus</i>)	1	9	7
кркуша (<i>Gobio obtusirostris</i>)	3	1	17
клен (<i>Squalius cephalus</i>)	7	4	6
поточна мрена (<i>Barbus balcanicus</i>)	21	10	110
скобаљ (<i>Chondrostoma nasus</i>)	1	2	.*

* забележена у улову рекреативних риболоваца

Анализом резултата констатује се у реци Нишави у оквиру Парка природе “Сићевачка клисура” присуство 7 врста риба при чему је доминантна поточна мрена (*Barbus balcanicus*). Услед честог испуштања хладне дубинске воде из Завојског језера која преко реке Темске доспева у Нишаву, током децембра 2012. по први пут је забележено присуство македонске пастрмке (*Salmo macedonicus*). Ова пастрмка припада Егејском сливу и вероватно из реке Јерме улази у Нишаву због повољног топлотног режима.

Истраживања риболовних вода рибарског подручја “Сићевачка клисура“ указују на релативно слично стање у односу на протекли период ако се упоређују укупне вредности биомасе и продукције рибљих врста. Запажа се неповољније стање популација риболовно значајних врста као што су клен (*Squalius cephalus*) речна мрене (*Barbus barbus*) и скобаљ (*Chondrostoma nasus*). У односу на протекли период, запажа се нешто већа биомаса и посебно продукција поточне мрене (*Barbus balcanicus*).

Осим наведених врста риба евидентираних током истраживања, на основу података риболоваца и података Завода за заштиту природе, на овом рибарском подручју може се очекивати и присуство других рибљих врста као што су: бабушка

(*Carassius gibelio*), деверика (*Abramis brama*), бодорка (*Rutilus rutilus*) и сом (*Silurus glanis*).

У складу са Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и *гљива* (“Службени гласник РС” бр. 5/10, 47/11, 32/16 и 98/16) на рибарском подручју нису константоване строго заштићене врсте риба. Према подацима Завода за заштиту природе, могуће је и присуство строго заштићених врста према наведеном националном Правилнику и то: *Romanogobio kessleri* (кеслерова кркуша), *Cobitis taenia* (вијун) и *Sabanejewia balcanica* (балкански, златни вијун). Експерименталним изловом за сада присуство младице (*Hucho hucho*) у Нишави није потврђено, али на основу анкете риболоваца има индиција на њено присуство.

Током 2023. године на рибарском подручју “Сићевачка клисура” гравитирало је 46 рекреативних риболоваца. Учешће рибљих врста у улову рекреативних риболоваца приказано је у табели 2.

Табела 2. Рибље врсте у улову рекреативних риболоваца на рибарском подручју „Сићевачка клисура“ током 2023. године

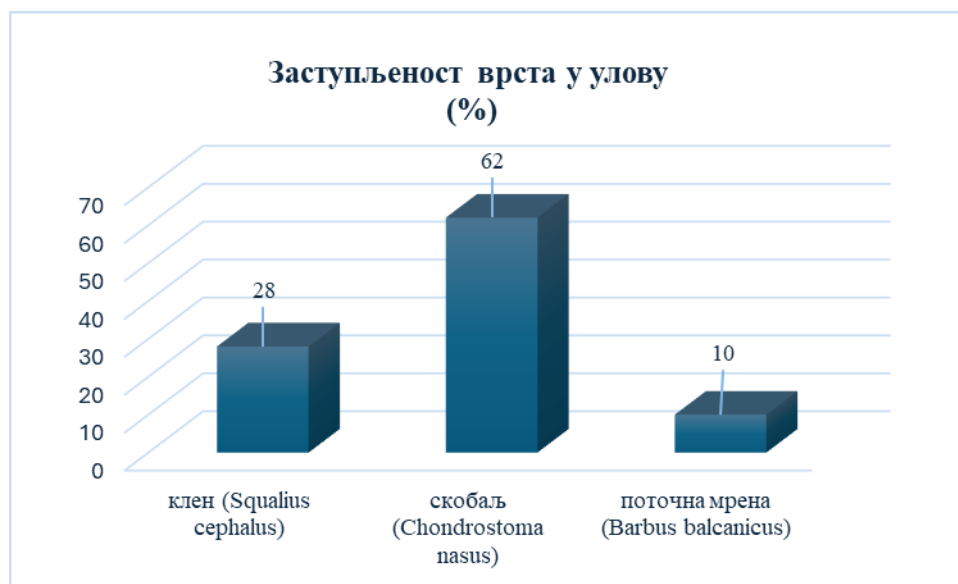
Редни број	Врста рибе	Број јдинки	маса (кг)
1.	клен (<i>Squalius cephalus</i>)	43	17,6
2.	скобаљ (<i>Chondrostoma nasus</i>)	72	39
3.	поточна мрена (<i>Barbus balcanicus</i>)	51	6,3
4.	Укупно	166	62,9

На основу приказаних резултата масени улов главних риболовних врста: поточне мрене (*Barbus balcanicus*), скобаља (*Chondrostoma nasus*) и клена (*Squalius cephalus*) износи око 62,9 кг при чему највећи део масеног улова чини скобаљ. На основу ових података риболовни притисак не угрожава рибљи фонд рибарског подручја и чини 9,7% од процењене продукције која износи 650 кг годишње (продукција је процењена на основу једне рибље врсте односно поточне мрене).

У Програму управљања рибарским подручјем „Сићевачка клисура“ за период 2023-2032. године узет је у обзир и показатељ да просечан број риболовних дана износи 10. Током 2023. године на рибарском подручју Сићевачка клисура издато је 46 годишњих дозвола за рекреативни риболов. Уколико се приликом обрачуна риболовног оптерећења узме у обзир и просечан број риболовних дана као и просечан улов од 2 кг по риболовцу, добија се да риболовни притисака износи око 920 кг (46 риболоваца x 10 риболовних дана x 2 кг просечан улов), односно око 1288 кг рачунајући 10% криволага и 30% природне смртности. Овако процењен риболовни притисак је већи од процењене продукције. Продукција од 650 кг годишње, процењена на основу једне рибље врсте је

потцењена. На основу анкете улова риболоваца и ранијих показеља продукције клена, скобаља, речне мрене и македонске пастрмке, процењено је да продукција износи око 1300 кг годишње.

На графикону 1. приказана је заступљеност врста у улову риболоваца у 2023.год.

Графикон 1. Заступљеност врста у улову риболоваца у 2023. години

2. ДОЗВОЉЕНИ ГОДИШЊИ И ДНЕВНИ ИЗЛОВ РИБЕ ПО ВРСТАМА

Имајући у виду процењено стање рибљег фонда и риболовни притисак, а у циљу заштите и одрживог коришћења рибљег фонда, током 2025. године прописује се режим риболова приказан у табели 3.

Табела 3. Дневни улов рекреативног риболовца на рибрском подручју „Сићевачка клисура“ у 2025. години

РИБОЛОВНА ВРСТА	ДНЕВНИ УЛОВ	
	Минимална дужина	Максималан број комада
Установљава се ограничење масе дневног улова рекреативних риболоваца за улов клена (<i>Squalius cephalus</i>), речне мрене (<i>Barbus barbus</i>) и скобаља (<i>Chondrostoma nasus</i>) на максимално 2 кг. Када један уловљен примерак прелази масу од 2 кг, не важи ограничење дневног улова у комадима, већ се у таквим случајевима сматра да је испуњен максималан дневни улов у маси.		
клен (<i>Squalius cephalus</i>), скобаљ (<i>Chondrostoma nasus</i>)	30 цм	2
речна мрена (<i>Barbus barbus</i>)	35 цм	2
македонска пастрмка (<i>Salmo macedonicus</i>)	25 цм	2
сом (<i>Silurus glanis</i>), штука (<i>Esox lucius</i>), шаран (<i>Cyprinus carpio</i>), деверика (<i>Abramis brama</i>)	само по принципу “улови на пусти”	

Програмом Управљања рибарским подручјем „Сићевачка клисура“ за период 2023-2032. године процењено је да риболовни притисак износи око 1120 кг рачунајући 10% криволова и 30% природне смртности, а продукција око 1300 кг годишње. Имајући у виду процењено стање рибљег фонда и риболовни притисак који је само нешто мањи од продукције (86% продукције), а у циљу заштите и одрживог коришћења рибљег фонда, током 2025. године примењује се ограничење дневног улова рекреативног риболовца и режим риболова приказан у табели 3.

3. ДИМАНИКА ПОРИБЉАВАЊА РИБАРСКОГ ПОДРУЧЈА ПО ВРСТАМА И КОЛИЧИНИ РИБА, ВРЕМЕНУ И МЕСТУ ПОРИБЉАВАЊА, КАО И ПОТРЕБНА НОВЧАНА СРЕДСТВА

Порибљавања нису предвиђена на овом подручју током 2025. године, па самим тим нису планирана новчана средства за ову намену.

4. МЕРЕ И НАЧИН ЗАШТИТЕ И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА РИБЉЕГ ФОНДА

Током 2025. године спроводе се следеће мере заштите рибарског подручја и рибљег фонда:

- Рекреативни риболов је дозвољен само у границама обележене деонице на реци Нишави која почиње од моста у месту Просек до акумулације за хидроцентралу „Островица“, тј. до моста у Островици и границе II степена заштите (Градиштански кањон). Риболов је дозвољен дуж обе обале.
- У границама обележене деонице рекреативни риболов македонске пастрмке (*Salmo macedonicus*) забрањен је за време летњег рачунања времена од 21-03 сата сваког дана, а за време зимског рачунања од 18-05 сати.
- У границама обележене деонице рекреативни риболов осталих врста риба забрањен је за време летњег рачунања времена од 21-03 сата сваког дана, а за време зимског рачунања од 18-05 сати.
- У оквиру режима заштите II степена на потезу Градиштанског кањона, риболов је забрањен.
- На речној акумулацији изнад бране у Сићевачкој клисури риболов из чамца није дозвољен.
- Риболов македонске пастрмке (*Salmo macedonicus*) дозвољен је искључиво на вештачки мамац (мушица, варалица).
- Риболов других врста које се јављају ретко и спорадично на овом подручју као што су: сом (*Silurus glanis*), штука (*Esox lucius*), шаран (*Cyprinus carpio*) и деверика (*Abramis brama*) дозвољен је само по принципу “улови па пусти”.
- **Посебно станиште** риба је завршни део акумулираног дела реке Нишаве (узводно од бране “Сићево”), односно део тока реке на прелазу из мирног у бржи ток узводно у дужини од 2 км до места званог Бањица (координате граница посебног станишта риба су N:43.19.173; E:22.10.356 до N:43.18.080; E:22.11.480).
У посебном станишту риба забрањен је сваки облик риболова. Забрањено је вађење песка, шљунка, камења и пањева, као и забрана предузимања свих радњи којима се нарушавају природне еколошке одлике риболовних вода, односно посебног станишта риба и угрожава рибљи фонд.

- Мере заштите су истакнуте на информативним таблама које су постављене на почетној и крајњој тачки подручја, као и на штампаном материјалу који се риболовцима дели приликом куповине дозволе.
- Праћење промена у хидролошком режиму, нагла испуштања воде из микроаккумуляције “Сићево”, поготово у периоду мреста, и предузимање мера заштите рибљег фонда у складу са Програмом управљања рибарским подручјем „Сићевачка клисура“.
- Обавештавање инспекцијских служби о сваком облику загађења реке у заштићеном подручју. Ово подразумева појаву изливања отпадних вода са магистралног пута, руралних насеља и одлагање чврстог отпадног материјала из домаћинства на обалама реке (пластика, стакло, метал и слично, мале депоније).

5. ПРОГРАМ ЕДУКАЦИЈЕ РЕКРЕАТИВНИХ РИБОЛОВАЦА

Едукација рекреативних риболоваца подразумева израду штампаног едукативног материјала у виду брошуре-флајера, са законским и подзаконским правилима понашања рекреативних риболоваца на риболовној води. Овај штампани материјал биће подељен риболовцима при куповини дозвола за рекреативни риболов .

Осим овога, у складу са могућностима, корисник ће организовати тематске риболовне скупове на којима ће промовисати добре стране бављења рекреативним риболовом, односно уводити у свет рекреативног риболова млађу популацију. Ове активности имају за циљ повећање броја риболоваца који ће се у будућности овом активношћу бавити, а у складу са тенденцијом очувања и увећања рибљег фонда.

Едукација рекреативних риболоваца у 2025. години организоваће се у складу са Правилником о обиму и садржини програма едукације рекреативних риболоваца (*“Службени гласник РС” бр. 3/16*). Предвиђено је одржавање два заједничка едукативна скупа са рибарским подручјем „Лептерија-Сокоград“.